

Oris in pomen postopka kolektivnih pritožb po Evropski socialni listini – skrajni čas za njegovo pogostejšo uporabo?

Aljoša Polajžar*

UDK: 349.2/.3:341.176

331.105.4:347.956

Povzetek: Avtor obravnava sistem kolektivnih pritožb v okviru varstva ekonomskih in socialnih pravic po Evropski socialni listini. Avtor ugotavlja, da je zaradi omejenega okvirja upravičenih vlagateljev v okviru sistema kolektivnih pritožb še posebej pomembna vloga mednarodnih in nacionalnih reprezentativnih organizacij delavcev in delodajalcev. V tej luči je cilj prispevka osvetliti pravna vprašanja postopka kolektivnih pritožb in s tem spodbuditi socialne partnerje k njegovi pogostejši uporabi.

Ključne besede: Evropska socialna listina, sistem kolektivnih pritožb, reprezentativni sindikati, varstvo delavskih pravic, Evropski odbor za socialne pravice

The Description and the Purpose of the Collective Complaints Procedure under the European Social Charter – About Time for its More Frequent Use?

Abstract: The author discusses the system of collective complaints in the context of the protection of economic and social rights under the European Social Charter. The author concludes that the role of international and national representative organisations of workers and employers is particularly important in the context of the collective complaints procedure system, given the limited scope of eligible applicants. In this light, the aim of the paper is to shed light on the legal issues of the collective complaints procedure, and thus encourage the social partners to use it more frequently.

* Aljoša Polajžar, mag. prav., mladi raziskovalec, asistent in doktorski študent na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru.

aljosa.polajzar@um.si

Aljoša Polajžar, M.Sc., young researcher, assistant and doctoral student at the Faculty of Law, University of Maribor.

Key words: *European Social Charter, the collective complaints procedure, representative trade unions, the protection of labour rights, European Committee of Social Rights*

1. UVOD

Evropska socialna listina (v nadaljevanju: ESL)¹ za razliko od Evropske konvencije za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP) ne predvideva možnosti individualne pritožbe posameznika, ki zatrjuje kršitev njegovih pravic po ESL. Denimo, posamezen delavec, ki pred slovenskimi sodišči zatrjuje nezakonitost odpovedi pogodbe o zaposlitvi in izčrpa vsa nacionalna pravna sredstva, nima posebne individualne pritožbe pred Evropskim odborom za socialne pravice (v nadaljevanju: EOSP)², kjer bi zatrjeval, da je država pogodbenica (npr. Slovenija) v okviru nacionalnega postopka kršila njegove pravice po ESL.

V okviru ESL je tako predviden drugačen postopek za zagotavljanje skladnosti delovanja države (njene pravne ureditve) z ESL – in sicer *sistem kolektivnih pritožb*, ki je urejen v posebnem Dodatnem protokolu k ESL, ki vpeljuje sistem kolektivnih pritožb (v nadaljevanju: Protokol o kolektivnih pritožbah) sprejetem leta 1995.³ V okviru tega sistema varstva ekonomskih in socialnih (človekovih) pravic delavcev in delavk pa igrajo ključno vlogo reprezentativni sindikati, saj lahko pritožbo vložijo zgolj po Protokolu kolektivnih pritožb določeni predlagatelji.

V času pisanja prispevka iz uradne spletne strani Sveta Evrope (ESL) izhaja, da je trenutno še nerešenih in v obravnavi več kot 30 kolektivnih pritožb.⁴ Od uveljavitve

¹ Evropska socialna listina (ESL) je mednarodna konvencija v okviru Sveta Evrope, ki je bila sprejeta leta 1961. Leta 1996 je bila sprejeta prenovljena Evropska socialna listina – Evropska socialna listina (spremenjena), ki se označuje s kratico MESL. V okviru predmetnega prispevka ne bomo posebej ločevali med obema mednarodnima konvencijama in bomo za obe uporabljali enoten izraz Evropska socialna listina (ESL).

² EOSP je sestavljen iz 15 članov (1. člen Pravil Evropskega odbora socialnih pravic). Člani EOSP morajo izvrševati svoje naloge neodvisno in nepristransko (3. člen Pravil Evropskega odbora socialnih pravic).

³ Države podpisnice ESL morajo posebej ratificirati tudi naveden dodatni Protokol o kolektivnih pritožbah, da je zoper državo možna sprožitev postopka kolektivne pritožbe.

⁴ Council of Europe portal, European Social Charter, Pending complaints, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/pending-complaints> (5. 11. 2021).

mehanizma kolektivnih pritožb pa je bilo skupaj obravnavanih in rešenih že več kot 150 kolektivnih pritožb.⁵ Odločitve EOSP so objavljene na spletni strani Sveta Evrope (oddelka Evropske socialne listine)⁶ in v bazi odločb HUDOC.⁷ Do sedaj je sistem kolektivnih pritožb ratificiralo 16 držav izmed 47 držav podpisnic ESL. Slovenija je sprejela sistem kolektivnih pritožb že leta 1999⁸, vendar do sedaj niso slovenske nacionalne reprezentativne organizacije delavcev (sindikato) ali delodajalcev vložile niti ene kolektivne pritožbe.⁹

Zato je glavni namen tega prispevka okrepiti dosedanje razprave o pomenu postopka kolektivnih pritožb (in predvsem njegove učinkovite uporabe) v okviru pravne stroke in prakse. V okviru prispevka bomo pravno osvetlili in orisali sistem kolektivnih pritožb v okviru ESL, od pogojev za vložitev pritožbe do ključnih značilnosti postopka. Uspešna uporaba sistema kolektivnih pritožb v praksi (predvsem s strani nacionalnih socialnih partnerjev – reprezentativnih sindikatov) je lahko pomemben branik ekonomskih in socialnih pravic posameznikov,¹⁰ zato tematika zahteva dodatno pozornost slovenske pravne stroke.

⁵ Council of Europe portal, European Social Charter, Processed complaints, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/processed-complaints> (5. 11. 2021).

⁶ Council of Europe portal, European Social Charter, Collective complaints, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/collective-complaints-procedure> (5. 11. 2021).

⁷ HUDOC, European Social Charter, dostopno na: [https://hudoc.esc.coe.int/eng/#\[%22sort%22:\[%22ESCPublicationDate%20Descending%22\],%22ESCDcType%22:\[%22FOND%22,%22Conclusion%22,%22Ob%22\]}](https://hudoc.esc.coe.int/eng/#[%22sort%22:[%22ESCPublicationDate%20Descending%22],%22ESCDcType%22:[%22FOND%22,%22Conclusion%22,%22Ob%22]}) (5. 11. 2021).

⁸ Council of Europe portal, European Social Charter, Signatures & ratifications, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/signatures-ratifications> (5. 11. 2021).

⁹ Council of Europe portal, European Social Charter, Processed complaints, Slovenia, https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/processed-complaints?p_p_id=122_INSTANCE_5pDt4JlgC7fy&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=4&p_r_p_564233524_resetCur=true&p_r_p_564233524_categoryId=28547796 (5. 11. 2021). Slovenija je bila sicer v okviru sistema kolektivnih pritožb tožena trikrat, vendar zmeraj s strani mednarodnih nevladnih oziroma sindikalnih organizacij.

¹⁰ Kot izhaja iz preambule Protokola o kolektivnih pritožbah, so se države podpisnice tega protokola odločile sprejeti nove ukrepe za učinkovito uresničevanje socialnih pravic, ki jih zagotavlja ESL, ob upoštevanju dejstva, da se ta cilj lahko doseže predvsem z vzpostavitvijo postopka kolektivnih pritožb, ki bi med drugim okrepil udeležbo delodajalcev in delavcev ter nevladnih organizacij.

2. PРАВNA VPRAŠANJA GLEDE VLOŽITVE KOLEKTIVNE PRITOŽBE

Prvi in odločilni korak k učinkovitejšemu varstvu ekonomskih in socialnih pravic delavcev je vložitev kolektivne pritožbe pred EOSP zaradi domnevnih kršitev pravic po ESL. V tem okviru je analizirano vprašanje kroga upravičenih vlagateljev kolektivne pritožbe in drugih vsebinsko-formalnih zahtev v zvezi z vložitvijo kolektivne pritožbe.

2.1. Krog upravičenih vlagateljev kolektivne pritožbe

Protokol o kolektivnih pritožbah v 1. členu navaja organizacije, ki imajo glede domnevne nezadovoljive uporabe ESL pravico vložiti kolektivno pritožbo. Prvo skupino (a) sestavljajo mednarodne organizacije delodajalcev in sindikatov. Na strani delodajalcev sta to denimo Mednarodna organizacija delodajalcev (*International Organisation of Employers – IOE*) in Konfederacija evropskih podjetij (*Business Europe*). Na strani delavcev pa v okviru te določbe pogoje izpolnjuje denimo Evropska konfederacija sindikatov (*European Trade Union Confederation – ETUI*). Navedene organizacije imajo pristojnost, da sprožijo kolektivno pritožbo zoper katerokoli državo, ki je ratificirala sistem kolektivnih pritožb.¹¹ Gre za potencialno pomembne predlagatelje tudi za slovensko delovnopravno prakso, saj bi se lahko slovenska združenja delodajalcev in delavcev (sindikatov) o morebitnih nacionalnih problematikah posvetovala in delovala skupaj s svojimi evropskimi partnerji.

V okviru druge skupine (b) lahko kolektivne pritožbe vložijo druge mednarodne nevladne organizacije s posvetovalnim položajem pri Svetu Evrope in so na seznamu, ki ga je v ta namen sestavil Vladni odbor. Na trenutnem seznamu (z dne 1. julija 2021) je 62 mednarodnih nevladnih organizacij (*International non-governmental organisations – INGOs*), ki so upravičene, da vložijo kolektivne pritožbe.¹² Nacionalne nevladne organizacije same nimajo pristojnosti za vložitev

¹¹ Glej Digeste odločb EOSP, str. 19.

¹² Governmental Committee of the European Social Charter and the European Code of Social Security, List of International Non-Governmental Organisations (INGOs) entitled to submit collective complaints, z dne 1. julija 2021, GC(2021)11, dostopno na: <https://rm.coe.int/gc-2021-11-bil-list-ingos-01-07-2021/1680a302bf> (5. 11. 2021). Te organizacije so denimo, Amnesty International, Alzheimer Europe, European Roma Rights Centre, European Confederation of Police (EUROCCOP), European Youth Forum (YFJ) idr.

kolektivnih pritožb.¹³ Kljub temu pa pritožba mednarodne nevladne organizacije, ki je bila pripravljena v sodelovanju z nacionalno nevladno organizacijo (ali je bila celo v pretežni meri spisana s strani nacionalne organizacije), ne pomeni, da je takšna kolektivna pritožba nedopustna.¹⁴ Nadalje velja posebej poudariti, da se mora pritožba nanašati na področje, glede katerega je ta nevladna organizacija kvalificirana.¹⁵ Ta skupina predlagateljev je lahko relevantna za slovenske civilne iniciative oziroma nevladne organizacije (v širšem smislu, ne zgolj v okviru delovnega prava) – ob predpostavki njihovega sodelovanja z vsebinsko sorodnimi mednarodnimi nevladnimi organizacijami, ki so upravičene do vložitve kolektivne pritožbe.

Tretjo (in zadnjo) skupino (c) upravičenih pritožnikov tvorijo *reprezentativne nacionalne* organizacije delodajalcev in delavcev (sindikato) v okviru pristojnosti države pogodbenice, proti kateri je bila vložena pritožba.¹⁶ Pri tem gre izpostaviti, da se pojem »reprezentativnosti« razlaga kot avtonomen pojem po ESL in njegov pomen ni nujno odvisen od pomena »reprezentativnosti« po nacionalnem pravu zadevne države. Iz prakse EOSP izhaja, da se tudi sindikat, ki sicer ni reprezentativen po nacionalnem pravu (npr. za potrebe kolektivnega dogovarjanja), lahko šteje za reprezentativnega po ESL za potrebe kolektivnih pritožb (avtonomna razlaga pojma reprezentativnosti).¹⁷

Nadalje je EOSP za presojo reprezentativnosti sindikalnih organizacij razvil sledeče kriterije (enaki kriteriji se uporabijo tudi pri presoji reprezentativnosti organizacij delodajalcev¹⁸):

- dejstvo, da sindikat zastopa veliko večino delavcev, ki delajo v določenem sektorju oziroma dejavnosti;

¹³ 2. člen Protokola o kolektivnih pritožbah pod posebnimi pogoji sicer dopušča možnost, da lahko tudi reprezentativne nacionalne nevladne organizacije vlagajo kolektivne pritožbe (to pristojnost mora posamezni nevladni organizaciji s pisno izjavo priznati država pogodbenica). Vendar je v praksi to zelo redko. Takšno izjavo je denimo podala Finska (Digeste odločb EOSP, str. 22).

¹⁴ Digeste odločb EOSP, str. 20. Mednarodne nevladne organizacije lahko vložijo pritožbe le v zvezi s tistimi zadevami, za katere jim je bila priznana posebna pristojnost (3. člen Protokola o kolektivnih pritožbah).

¹⁵ Digeste odločb EOSP, str. 23.

¹⁶ Digeste odločb EOSP, str. 20.

¹⁷ EOSP, *Associazione Professionale e Sindacale (ANIEF) proti Italiji*, pritožba št. 146/2017, meritorna odločba, z dne 12. septembra 2017, para. 6 (glej Digeste odločb EOSP str. 21).

¹⁸ Glej: EOSP, *Confederation of Swedish Enterprise proti Švedski*, pritožba št. 12/2002, odločitev o dopustnosti, z dne 19. junija 2002, para. 5.

- dejstvo, da je sindikat reprezentativen na nacionalni ravni in sodeluje pri sklepanju kolektivnih pogodb;¹⁹
- dejstvo, da sindikat na geografskem območju, kjer ima sedež, izvaja dejavnosti za zaščito materialnih in nematerialnih interesov delavcev (v danem sektorju), ki jih zastopa v zadostnem številu – in je neodvisen od državnih organov;
- celovita presoja dejstev v luči konkretnega primera.²⁰

V luči slovenske pravne ureditve po Zakonu o reprezentativnosti sindikatov (ZRSin)²¹ so reprezentativni tisti sindikati, ki:

- so demokratični in uresničujejo svobodo včlanjevanja v sindikate, njihovega delovanja in uresničevanja članskih pravic in obveznosti;
- neprekinjeno delujejo najmanj zadnjih šest mesecev;
- so neodvisni od državnih organov in delodajalcev;
- se financirajo pretežno iz članarine in drugih lastnih virov;
- imajo določeno število članov v skladu z določili tega zakona.²²

Za okvir slovenske prakse je tako ključno, da je sindikat po nacionalnem pravu reprezentativen za določeno dejavnost ali poklic na območju države (slednje pogoje v Sloveniji izpolnjuje veliko število sindikatov, ki zastopajo delavce v raznoliki paleti dejavnosti in poklicev).²³ Pri tem pa do vložitve kolektivnih pritožb

¹⁹ EOSP, *Tehy ry and STTK ry proti Finski*, pritožba št. 10/2000, odločitev o dopustnosti z dne 12. februarja 2001, para. 6.

²⁰ EOSP, *Confédération Française de l'Encadrement (CFE-CGC) proti Franciji*, pritožba št. 9/2000, odločitev o dopustnosti, z dne 7. novembra 2000, para. 6 – 7.

²¹ Uradni list RS, št. 13/93.

²² Ob pogojih iz 6. člena ZRSin se kot reprezentativne določijo zveze ali konfederacije sindikatov za območje države, v katere se povezujejo sindikati iz različnih panog, dejavnosti ali poklicev, in v katere je včlanjenih najmanj 10% delavcev iz posamezne panoge, dejavnosti ali poklica (8. člen ZRSin). Ne glede na določbe 8. člena tega zakona je v panogi, dejavnosti, poklicu, občini oziroma širši lokalni skupnosti reprezentativen tudi tisti sindikat, ki ni včlanjen v zvezo ali konfederacijo iz prejšnjega odstavka, če izpolnjuje pogoje iz 6. člena tega zakona in če je vanj včlanjenih najmanj 15% delavcev posamezne panoge, dejavnosti, poklica, občine oziroma širše lokalne skupnosti (6. člen ZRSin).

²³ Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Seznam reprezentativnih sindikatov, z dne 9. februarja 2021, dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/Druge-oblike-dela-dokumenti/Seznam-representativnih-sindikato.docx> (5. 11. 2021). Kot je navedeno v dokumentu (str. 1) seznam reprezentativnih sindikatov obsega seznam zvez in konfederacij sindikatov, ki so pridobile lastnost reprezentativnosti za območje države z navedbo dejavnosti in poklicev, v katerih so pridobili lastnost reprezentativnosti in seznam sindikatov, ki so pridobili lastnost reprezentativnosti v določeni dejavnosti ali poklicu.

niso upravičene zgolj večje zveze in konfederacije sindikatov, ampak tudi drugi sindikati, ki so reprezentativni v posamezni dejavnosti ali poklicu na ravni države.

Malo verjetno bi bilo, da bi se kot reprezentativni sindikat v okviru ESL priznal sindikat, ki ne izpolnjuje pogojev za pridobitev lastnosti reprezentativnosti po ZRSin. Klub temu bi to bilo mogoče denimo v primeru sindikata, ki bi zastopal (v reprezentativnem številu) interese iz dela ekonomsko odvisnih oseb, ali drugih delavcem podobnim osebam (ki opravljajo delo izven delovnega razmerja na podlagi pogodbe o zaposlitvi). Tovrstna organizacija za varstvo interesov in pravic iz dela npr. ekonomsko odvisnih oseb iz določenega poklica, bi po slovenski zakonodaji s področja kolektivnega delovnega prava stežka pridobila lastnost reprezentativnega sindikata.²⁴ Pri tem iz prakse EOSP izhaja, da ni bistveno ime ali struktura (oblika) organizacije, ampak je bistveno, da vsebinsko pokriva področja, na katerih delujejo sindikati (se ukvarja z varstvom ekonomskih in socialnih interesov oseb, ki opravljajo delo, ipd.).²⁵

2.2. Druge vsebinske zahteve za vložitev kolektivne pritožbe

Izpostaviti velja, da sistem kolektivnih pritožb vsebuje številne mehanizme, ki so namenjeni poenostavitvi uporabe tega instituta s strani nacionalnih socialnih partnerjev.

Pritožba se vložijo v pisni obliki in se nanaša na določbo ESL, ki jo je ratificirala država pogodbenica. V pritožbi se navede v zvezi s čim država ni zagotovila zadovoljive uporabe te določbe.²⁶ Pritožba je dopustna tudi zgolj glede nekaterih

²⁴ Bistveno vprašanje je razlaga pojma »delavec« v okviru zakonodaje s področja kolektivnega delovnega prava (ZRSin idr.). Pri tem je primernejša »avtonomna« razlaga pojma delavca po ZRSin in drugih predpisih, ki kolektivnih delavskih pravic ne priznava zgolj delavcem, ki opravljajo delo na podlagi pogodbe o zaposlitvi (opredelitev pojma delavec po ZDR-1), ampak tudi nekaterim drugim skupinam oseb, ki opravljajo delo za drugega, in izpolnjujejo določene pogoje (npr. ekonomsko odvisne osebe). Podrobneje se v to problematiko v okviru tega prispevka ne bomo spuščali. Za več o problematiki osebnega dometa slovenskega kolektivnega delovnega prava glej denimo: Kresal v Waas, et al. (ur.), 2021, str. 223-224; Kresal Šoltes v: Kresal Šoltes et al. (ur.), str. 38-40; Kresal Šoltes v: Senčur Peček (ur.), 2018, str. 184; Kresal Šoltes, 2021, str. 267.

²⁵ EOSP, *Associazione sindacale «La Voce dei Giusti» proti Italiji*, pritožba št. 105/2014, odločitev o dopustnosti, z dne 17. marca 2015; EOSP, *Movimento per la Liberta' della psicanalisi-Associazione Culturale Italiana proti Italiji*, pritožba št. 122/2016, odločitev o dopustnosti z dne 24. marca 2017, para, 8-11 (glej Digeste odločb EOSP, str. 21).

²⁶ 4. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

zatrjevanih kršitev. V tem primeru EOSP obravnava samo zatrjevane kršitve določb ESL, glede katerih je pritožba dopustna. Prav tako ima EOSP možnost, da vsebinsko obravnava pritožbo z vidika kršitev določb ESL, ki sicer v pritožbi niso bile zatrjevane.²⁷ Vsaka pritožba se naslovi na generalnega sekretarja, ki potrdi njen prejem in o njej obvesti toženo državo pogodbenico ter jo nemudoma pošlje v obravnavo EOSP.²⁸ Slednji lahko zaprosi toženo državo in organizacijo, ki je vložila pritožbo, da v roku, ki ga sam določi, predloži pisne informacije in mnenja o dopustnosti te pritožbe.²⁹

Posebej velja izpostaviti, da je kolektivna pritožba dopustna tudi v primeru, kadar nacionalna pravna sredstva niso bila izkoriščena – tudi če nacionalna pravna sredstva obstajajo.³⁰ V praksi bi to za slovensko ureditev lahko denimo pomenilo, da pred vložitvijo kolektivne pritožbe v okviru ESL ni nujna predhodna vložitev pravnega sredstva za presojo ustavnosti določenega spornega predpisa (ali pa v primeru vložitve nacionalnih pravnih sredstev – pred vložitvijo kolektivne pritožbe ni treba nujno čakati na dokončno odločitev nacionalnih slovenskih sodišč).

Kadar kolektivno pritožbo vlagajo nacionalne reprezentativne organizacije delavcev (sindikati) ali delodajalcev, je pritožba lahko vložena v uradnem jeziku tožene države (npr. v primeru Slovenije v slovenskem jeziku).³¹ Kadar pa pritožbo vlagajo mednarodne organizacije delodajalcev in sindikatov ter mednarodne nevladne organizacije, pa mora biti pritožba vložena v enem izmed uradnih jezikov Sveta Evrope.³² Tako je tudi iz jezikovnih pravil razviden namen poenostavitvi dostopa do pravnega varstva v okviru ESL za nacionalne organizacije, ki zastopajo interese delavcev ali delodajalcev.

²⁷ Digeste odločb EOSP, str. 19.

²⁸ 5. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

²⁹ 6. člen Protokola o kolektivnih pritožbah. Vprašanje dopustnosti se nanaša na presojo, ali vložena pritožba izpolnjuje vse formalne predpostavke (npr. upravičen vlagatelj itd.). Zgolj ob izpolnjevanju vseh predpostavk je mogoča nadaljnja vsebinska (meritorna) obravnava utemeljenosti pritožbenih razlogov.

³⁰ EOSP, *Syndicat des Agrégés de l'Enseignement Supérieur (SAGES) proti Franciji*, pritožba št. 26/2004, odločitev o dopustnosti z dne 7. decembra 2004, para. 11 in 12 (glej Digeste odločb EOSP, str. 24).

³¹ Prav tako je v tem primeru izvršni sekretar pooblaščen, da s pritožniki vodi komunikacijo v jeziku vložene pritožbe (in ne zgolj v enem izmed uradnih jezikov Sveta Evrope).

³² 24. člen Pravil Evropskega odbora socialnih pravic.

2.3. Nekateri primeri vloženih kolektivnih pritožb s področja varstva delavskih pravic

Kot je bilo omenjeno, mora biti vsebina kolektivne pritožbe povezana z zatrjevano kršitvijo vsaj ene izmed določb ESL. Doslej so bile vložene številne pritožbe s strani sindikatov tako iz javnega kot zasebnega sektorja. S področja varstva delavskih pravic³³ so bile vložene pritožbe na primer v naslednjih primerih.

V okviru pravice do pravičnih pogojev dela (2. člen ESL) so sindikati kot neskladno z ESL izpostavili ureditev »časa pripravljenosti«, ki se v luči konkretnih okoliščin ni mogla šteti za čas počitka v okviru 2. člena ESL, saj delavci niso imeli možnosti, da bi vnaprej po prosti izbiri razpolagali s tem časom.³⁴

V okviru pravice do kolektivnega dogovarjanja (6. člen ESL) so sindikati kot neskladno z ESL izpostavili irsko konkurenčno-pravno ureditev, ki je nesorazmerno omejevala dostop do kolektivnega dogovarjanja za samozaposlene osebe. Irska je tekom pritožbenega postopka spremenila zakonodajo (omilila omejitve za samozaposlene za dostop do kolektivnega dogovarjanja), tako da je EOŠP v končni odločbi (sicer ne soglasno) ugotovil, da je novelirana irska zakonodaja glede obravnavanega vprašanja skladna z ESL.³⁵ Primer je dober pokazatelj možnosti uporabe instituta kolektivne pritožbe kot »posredne prisile« na nacionalnega zakonodajalca, da sprejme ustrezna pravila, ki so skladna z ESL.

V okviru pravice do stavke (4. odstavek, 6. člena ESL) so kolektivne pritožbe vložili sindikati za analizo ustreznosti nacionalne ureditve omejitev stavke (kolektivnih akcij) za pripadnike oboroženih sil³⁶ in policije.³⁷

³³ Veliko kolektivnih pritožb je vloženih tudi s strani mednarodnih nevladnih organizacij, predvsem glede členov ESL, ki so povezane z varstvom ranljivih skupin (npr. oseb z avtizmom, invalidov, otrok ipd.).

³⁴ EOŠP, *Confédération générale du travail (CGT) proti Franciji*, pritožba št. 55/2009, meritorna odločba, z dne 23. junija 2010, para. 64–65 (glej Digeste odločb EOŠP, str. 66).

³⁵ EOŠP, *ICTU proti Irski*, pritožba št. 123/2016, meritorna odločba, z dne 12. septembra 2018, para. 37–40 (glej Digeste odločb EOŠP, str. 100).

³⁶ EOŠP, *Confederation of Independent Trade Unions in Bulgaria (CITUB), Confederation of Labour "Podkrepa" and European Trade Union Confederation (CES) proti Bolgariji*, pritožba št. 32/2005, meritorna odločba, z dne 16. oktobra 2006, para. 46 (glej Digeste odločb EOŠP, str. 105).

³⁷ EOŠP, *European Confederation of Police (EuroCOP) proti Irski*, pritožba št. 83/2012, odločitev o dopustnosti in meritorna odločba, z dne 2. decembra 2013, para. 211 (glej Digeste odločb EOŠP, str. 105).

V okviru pravice do varstva v primerih prenehanja zaposlitve (24. člen ESL) je bila sporna ureditev prenehanja pogodbe o zaposlitvi (za pomorščake) na pobudo delodajalca iz razloga, da je delavec izpolnil pogoje za starostno upokožitev (določeno starost). EOSP je presodil, da je bila ureditev v predmetnem primeru v nasprotju z ESL.³⁸

Že iz orisanih primerov izhaja, da se v okviru kolektivnih pritožb lahko naslovijo raznolike pravne problematike, od ureditve omejitev pravice do stavke za določene poklicne skupine, prenehanje pogodbe o zaposlitvi ob določeni starosti, do omejitev uresničevanja delavskih pravic za samozaposlene osebe. Vse navedene problematike (in številne druge) so aktualne tudi v slovenskem pravnem prostoru, zato bi v prihodnje veljajo razmisliti o pogostejši rabi instituta kolektivne pritožbe (ob nadaljevanju vzporedne uporabe nacionalnih pravnih sredstev).

3. PРАВNA VPRAŠANJA GLEDE OBRAVNAVE KOLEKTIVNE PRITOŽBE

3.1. Pisni postopek obravnave kolektivne pritožbe

EOSP najprej odloča o dopustnosti pritožbe.³⁹ Če EOSP odloči, da je pritožba dopustna, o tem prek generalnega sekretarja obvesti vse države pogodbenice ESL (začetek vsebinske obravnave pritožbe). Toženo državo pogodbenico in organizacijo, ki je vložila pritožbo, zaprosi, da pisno predloži vsa potrebna pojasnila ali informacije v roku, ki ga določi EOSP. Druge države pogodbenice Protokola o kolektivnih pritožbah se pozove, da lahko v enakem roku predložijo svoje morebitne pripombe. Če je pritožbo vložila nacionalna organizacija delodajalcev ali nacionalni sindikat ali druga nacionalna ali mednarodna nevladna organizacija, EOSP prek generalnega sekretarja o tem obvesti mednarodne organizacije delodajalcev ali sindikatov⁴⁰ in jih povabi, da predložijo mnenja v

³⁸ EOSP, Fellesforbundet for Sjfølk (FFFS) proti Norveški, pritožba št. 74/2011, meritorna odločba, z dne 2. julija 2013, para. 86, 89, 97, 99 (glej Digeste odločb EOSP, str. 206).

³⁹ Glej 29. in 30. člen Pravil Evropskega odbora socialnih pravic.

⁴⁰ Gre za organizacije, ki smo jih navedli zgoraj med upravičenimi vlagatelji kolektivnih pritožb: Mednarodna organizacija delodajalcev (*International Organisation of Employers* – IOE), Konfederacija evropskih podjetij (*Business Europe*), Evropska konfederacija sindikatov (*European Trade Union Confederation* – ETUI).

roku, ki ga sam predpiše.⁴¹ Vse navedeno pomeni, da je tekom pisnega postopka možna intervencija s strani tretjih oseb. Prva možnost je, da se kot intervenient priključi druga država. Ta intervencija je mogoča samo za tiste države, ki so ratificirale postopek kolektivnih pritožb. V praksi se države za to možnost odločajo zelo redko. Druga možnost je intervencija s strani mednarodnih organizacij sindikatov in delodajalcev, ki imajo možnost predložiti svoja stališča tekom postopka. Praviloma je na tem področju aktivna predvsem Evropska konfederacija sindikatov (ETUC) kot organizacija, ki zastopa interese delavcev.⁴²

Na podlagi pojasnil, informacij ali mnenj, predloženih v skladu z zgoraj navedenimi postopki, lahko tožena država pogodbenica in organizacija, ki je vložila pritožbo, predložita kakršne koli dodatne pisne informacije ali mnenja v roku, ki ga predpiše EOSP.⁴³

3.2. Ustna (javna) obravnava kolektivne pritožbe

Nadalje lahko EOSP med obravnavanjem pritožbe organizira ustno obravnavo s predstavniki strank (vlagatelja kolektivne pritožbe in tožene države).⁴⁴ Pravila glede izvedbe ustne obravnave so podrobneje določene v 33. členu Pravil Evropskega odbora socialnih pravic. Ustna obravnava se lahko izvede na predlog katerekoli izmed strank (vlagatelja kolektivne pritožbe in tožene države) ali na iniciativo EOSP. Slednji tudi odloči, ali ugotovi predlogu stranke o izvedbi ustne obravnave. Predlog se lahko poda kadarkoli med izvedbo pisnega postopka, vendar ne kasneje kot v roku dveh tednov od zaključka pisne obravnave. Ustna obravnava je javna, razen če EOSP odloči drugače.⁴⁵

Treba je izpostaviti, da je v večini primerov postopek obravnave kolektivne pritožbe zgolj pisni. Javne ustne obravnave so izvedene zgolj v redkih primerih (denimo, do leta 2018 so bile izvedene zgolj v devetih zadevah). Kljub temu pa velja izpostaviti, da je javna ustna obravnava lahko zelo pomembna, saj s tem obe strani dobita priložnost, da svoja stališča (na bolj viden in odmeven način) predstavita javnosti.⁴⁶

⁴¹ 7. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

⁴² Digeste odločb EOSP, str. 28-31.

⁴³ 7. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

⁴⁴ 7. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

⁴⁵ 33. člen Pravil Evropskega odbora socialnih pravic.

⁴⁶ Digeste odločb EOSP, str. 33.

3.3. Odločanje EOSP o (ne)utemeljenosti kolektivne pritožbe

Uvodoma velja poudariti, da EOSP ni vezan na pravno kvalifikacijo zatrjevanih kršitev s strani pritožnikov. EOSP ima možnost, da spremeni pravno kvalifikacijo vložene pritožbe. Denimo, v enem izmed primerov je EOSP obravnaval domnevno kršitev glede na tretji odstavek 12. člena ESL⁴⁷, čeprav se je v pritožbi zatrjevala kršitev drugega odstavka 12. člena ESL.⁴⁸

Nadalje je pomembno, da je vsebina pritožbe podkrepljena z dokazi, saj je na vlagatelju kolektivne pritožbe, da dokaže kršitev pravic(e) po ESL. Je pa v primerih, ki predvidevajo obrnjeno dokazno breme (npr. zadeve s področja diskriminacije) tako tudi v okviru kolektivnih pritožb (kot sicer v ostalih sodnih postopkih s področja diskriminacije). Pritožniki morajo predložiti dejstva (trditveno breme), ki kažejo na kršitve (npr. določeni statistični podatki, ki kažejo na določene nepojasnjene razlike med različnimi skupinami oseb, npr. med položajem žensk in moških). Tožena država pa mora dokazati, da v tem primeru ne gre za diskriminacijo.⁴⁹ Kadar gre za obravnavo kolektivnih pritožb, EOSP razsodi glede na dejansko stanje v toženi državi, kot obstaja na dan odločitve EOSP o vsebini pritožbe.⁵⁰ Tožena država ima možnost, da v času od vložene kolektivne pritožbe do končne razsodbe ustrezno novelira pravno ureditev, da bo slednja skladna z določbami ESL.

EOSP sprejme odločitev o vsebini pritožbe in sestavi poročilo, v katerem opiše, kako je obravnaval pritožbo, in predstavi svoje ugotovitve – ali je/ni tožena država zagotovila zadovoljivo uporabo določb ESL (oz. ali je kršila določbe ESL) v luči obravnavane kolektivne pritožbe. Poročilo skupaj z utemeljeno

⁴⁷ Da bi zagotavljale učinkovito uresničevanje pravice do socialne varnosti, se pogodbenice zavezujejo, da: si prizadevajo za pospešen razvoj sistema socialne varnosti, da bi dosegel višjo raven (pravica do socialne varnosti, tretji odstavek 12. člena ESL).

⁴⁸ Da bi zagotavljale učinkovito uresničevanje pravice do socialne varnosti, se pogodbenice zavezujejo, da: ohranjajo sistem socialne varnosti na zadovoljivi ravni, ki bo vsaj enaka ravni, potrebni za ratifikacijo Evropskega kodeksa socialne varnosti (pravica do socialne varnosti, drugi odstavek 12. člena ESL). Glej zadevo EOSP, *General Federation of employees of the national electric power corporation (GENOP-DEI) and Confederation of Greek Civil Servants' Trade Unions (ADEDY) proti Grčiji*, pritožba št. 66/2011, meritorna odločba, z dne 23. maja 2012, para. 6 (Digeste odločb EOSP, str. 34).

⁴⁹ EOSP, *Mental Disability Advocacy Center (MDAC) proti Bolgariji*, pritožba št. 41-2007, meritorna odločba, z dne 3. junija 2008, para. 52.

⁵⁰ EOSP, *European Council of Police Trade Unions (CESP), proti Franciji*, pritožba št. 57/2009, meritorna odločba, z dne 1. decembra 2021, para. 52 (glej Digeste odločb EOSP, str. 40).

odločitvijo o vsebini pritožbe se pošlje Odboru ministrov, organizaciji, ki je vložila pritožbo, in pogodbenicam ESL, ki pa ga ne smejo objaviti. Poročilo se pošlje Parlamentarni skupščini in se objavi skupaj s sklepom iz 9. člena protokola o kolektivnih pritožbah ali najkasneje štiri mesece po tem, ko je bilo poslano Odboru ministrov.⁵¹ Na podlagi poročila EOSP, Odbor ministrov sprejme sklep z večino oddanih glasov. Če EOSP ugotovi, da ESL ni bila uporabljena na zadovoljiv način, Odbor ministrov z dvotretjinsko večino oddanih glasov sprejme priporočilo, naslovljeno na zadevno državo pogodbenico.⁵² Zadevna država pogodbenica v naslednjem poročilu, ki ga predloži generalnemu, navede informacije o ukrepih, ki jih je sprejela za izvajanje priporočila Odbora ministrov.

Iz navedenega sledi, da je v okviru sistema kolektivnih pritožb vzpostavljen tudi mehanizem nadaljnjega spremljanja stanja v zadevni državi glede v pritožbi obravnavane problematike.

4. SKLEP

Sistem varstva ekonomskih, delavskih in socialnih pravic po ESL predstavlja enega izmed stebrov varstva socialne države oziroma vključujoče družbe v državah, ki jih ESL zavezuje. ESL je živ dokument, saj se mora razlaga pravic prilagajati hitro se spreminjajoči družbeni stvarnosti v svetu dela in drugod. Pri tem pa lahko k ustreznemu uresničevanju pravic po ESL pripomore ustrezna raba sistema kolektivnih pritožb, s katero lahko socialni partnerji (na nacionalni ali na mednarodni/evropski ravni) in druge mednarodne nevladne organizacije pravočasno opozorijo na morebitne odklone na področju varstva socialnih in ekonomskih pravic v posamezni državi.

Sistem kolektivnih pritožb sicer ni na voljo kot posebno pravno sredstvo posameznemu delavcu v konkretnem postopku (kot to velja za varstvo človekovih pravic po EKČP). Kljub temu pa so med upravičenimi vlagatelji pritožbe nacionalne reprezentativne organizacije delavcev (tako v javnem kot v zasebnem sektorju) ali delodajalcev. V kolektivni pritožbi se obravnava domnevna nezadovoljliva uporaba določene določbe oz. pravice iz ESL s strani tožene države. Pritožba se tako lahko nanaša na širok krog tematik s področja delovnega prava, denimo, neustrezna

⁵¹ 8. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

⁵² 9. člen Protokola o kolektivnih pritožbah.

ureditev omejitve pravice do stavke na ravni zakona, omejitev uresničevanja kolektivnih delavskih pravic za samozaposlene osebe itd. Pri tem se pred vložitvijo kolektivne pritožbe ne zahteva uporaba vseh nacionalnih pravnih sredstev in predhodna odločitev nacionalnih sodišč o vloženih pravnih sredstvih (npr. v okviru presoje skladnosti zakona z ustavo). Prav tako pa lahko reprezentativne nacionalne organizacije delavcev ali delodajalcev pritožbo vložijo v uradnem jeziku tožene države (v primeru Slovenije v slovenskem jeziku).

Nazadnje je tako na mestu poziv tudi slovenskim socialnim partnerjem, da v primeru morebitnih nacionalnih posegov v delovnopravno in socialno-pravno ureditev uporabijo tudi možnost vložitve kolektivne pritožbe v okviru ESL in s tem na zadevno tematiko opozorijo tudi v okviru Sveta Evrope. Pri čemer velja opozoriti, da ureditev po mednarodnih pravnih virih (npr. konvencijah Mednarodne organizacije dela in ESL) predstavlja zgolj minimalni standard varstva ekonomskih in socialnih pravic. Države so zmeraj spodbujene, da na svojem ozemlju zagotovijo še višjo raven varstva navedenih pravic.

V primeru zdrsa pod minimalne standarde kot jih zagotavlja ESL, je nujna aktivnost socialnih partnerjev – sistem kolektivnih pritožb je bil vpeljan prav z namenom, da bi ga aktivno uporabljali. Slednje dobro povzame tudi misel prof. dr. Barbare Kresal, članice Evropskega odbora za socialne pravice Sveta Evrope, saj *»vložitev kolektivne pritožbe ne sme biti (narobe) razumljeno kot neugodno ravnanje vlagatelja v razmerju do svoje države, ali dojemano kot dejanje »zoper državo« na mednarodnem pravnem parketu. Ravno nasprotno! Je v korist državi. Sistem kolektivnih pritožb je treba razumeti kot dodatni instrument, kot dodatno možnost, ki lahko prispeva k izboljševanju stanja v določeni državi kar zadeva spoštovanje temeljnih socialnih pravic.«*⁵³

⁵³ Kresal, B., 60 let Evropske socialne listine in 25 let Spremenjene Evropske socialne listine, 2021, dostop na: <https://rm.coe.int/barbara-kresa-60-anniv-paper-final-slo/1680a44232> (5. 11. 2021), str. 3.

VIRI IN LITERATURA

- Council of Europe portal, European Social Charter, Pending complaints, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/pending-complaints> (5. 11. 2021).
- Council of Europe portal, European Social Charter, Processed complaints, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/processed-complaints> (5. 11. 2021).
- Council of Europe portal, European Social Charter, Collective complaints, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/collective-complaints-procedure> (5. 11. 2021).
- Council of Europe portal, European Social Charter, Signatures & ratifications, dostopno na: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/signatures-ratifications> (5. 11. 2021).
- Council of Europe portal, European Social Charter, Processed complaints, Slovenia, https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/processed-complaints?p_p_id=122_INSTANCE_5pDt4JlgC7fy&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=4&p_r_p_564233524_resetCur=true&p_r_p_564233524_categoryId=28547796 (5. 11. 2021).
- Digest of the case law of the European Committee of Social Rights (citirano kot: »Digeste odločb EOSP«), nazadnje spremenjene 31. decembra 2018, dostopno na: <https://rm.coe.int/digest-2018-parts-i-ii-iii-iv-en/1680939f80> (5. 11. 2021).
- Dodatni protokol (1995), ki vpeljuje sistem kolektivnih pritožb, Serija pogodb Sveta Evrope, št. 158.
- Evropska socialna listina – prenovljena (1996), Serija pogodb Sveta Evrope, št. 163.
- Evropska socialna listina (1961), Serija pogodb Sveta Evrope, št. 35.
- Governmental Committee of the European Social Charter and the European Code of Social Security, List of International Non-Governmental Organisations (INGOs) entitled to submit collective complaints, z dne 1. julija 2021, GC(2021)11, dostopno na: <https://rm.coe.int/gc-2021-11-bil-list-ingos-01-07-2021/1680a302bf> (5. 11. 2021).
- HUDOC, European Social Charter, dostopno na: [https://hudoc.esc.coe.int/eng/#{%22sort%22:\[%22ESCPublicationDate%20Descending%22\],\[%22ESCDcType%22:\[%22FOND%22,%22Conclusion%22,%22Ob%22\]\]](https://hudoc.esc.coe.int/eng/#{%22sort%22:[%22ESCPublicationDate%20Descending%22],[%22ESCDcType%22:[%22FOND%22,%22Conclusion%22,%22Ob%22]]) (5. 11. 2021).
- Kresal, Barbara, 2021 (I). Slovenia, v: Waas, B. et al. (ur.), Collective bargaining for self-employed workers in Europe: approaches to reconcile competition law and labour rights, Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021, str. 217-230.
- Kresal, Barbara, 2021 (II). 60 let Evropske socialne listine in 25 let Spremenjene Evropske socialne listine, 2021, dostop na: <https://rm.coe.int/barbara-kresa-60-anniv-paper-final-slo/1680a44232> (5. 11. 2021).
- Kresal Šoltes, Katarina, 2018. Nestandardne oblike dela, prekarnost ter dostop do sindikalnega združevanja in kolektivnega pogajanja, v: Senčur Peček D. (ur.), Teorija in praksa, pravo in življenje: liber amicorum Etelka Korpič-Horvat, Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2018, str. 169-186.
- Kresal Šoltes, Katarina, 2021. Veljavnost, quorum in druga vprašanja glede pokritosti s kolektivnimi pogajanjmi, Delavci in delodajalci, let. 21, št. 2-3, 2021, str. 251-272.
- Kresal Šoltes, Katarina, 2020. Vpliv prekarizacije dela na kolektivne pravice delavcev, v: Kresal Šoltes, Katarina, et al. (ur.), Prekarno Delo: Multidisciplinarna Analiza, Ljubljana: Pravna fakulteta; Ekonomska fakulteta, 2020, str. 29-44.

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Seznam reprezentativnih sindikatov, z dne 9. februarja 2021, dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/Druge-oblike-dela-dokumenti/Seznam-representativnih-sindikatov.docx> (5. 11. 2021).
- Pravila Evropskega odbora socialnih pravic, nazadnje spremenjena 19. maja 2021, dostop na: <https://rm.coe.int/rules-rev-320-en/1680a2c899> (5. 11. 2021).
- Zakon o reprezentativnosti sindikatov, Uradni list RS, št. 13/93.

Praksa EOSP:

- EOSP, Associazione Professionale e Sindacale (ANIEF) proti Italiji, pritožba št. 146/2017, meritorna odločba, z dne 12. septembra 2017.
- EOSP, Associazione sindacale «La Voce dei Giusti» proti Italiji, pritožba št. 105/2014, odločitev o dopustnosti, z dne 17. marca 2015.
- EOSP, Confédération générale du travail (CGT) proti Franciji, pritožba št. 55/2009, meritorna odločba z dne 23. junija 2010.
- EOSP, Confédération Française de l'Encadrement (CFE-CGC) proti Franciji, pritožba št. 9/2000, odločitev o dopustnosti, z dne 7. novembra 2000.
- EOSP, Confederation of Independent Trade Unions in Bulgaria (CITUB), Confederation of Labour "Podkrepa" and European Trade Union Confederation (CES) proti Bolgariji, pritožba št. 32/2005, meritorna odločba, z dne 16. oktobra 2006.
- EOSP, Confederation of Swedish Enterprise proti Švedski, pritožba št. 12/2002, odločitev o dopustnosti, z dne 19. junija 2002.
- EOSP, European Confederation of Police (EuroCOP) proti Irski, pritožba št. 83/2012, odločitev o dopustnosti in meritorna odločba, z dne 2. decembra 2013.
- EOSP, European Council of Police Trade Unions (CESP), proti Franciji, pritožba št. 57/2009, meritorna odločba, z dne 1. decembra 2021.
- EOSP, Fellesforbundet for Sjøfolk (FFFS) proti Norveški, pritožba št. 74/2011, meritorna odločba, z dne 2. julija 2013.
- EOSP, General Federation of employees of the national electric power corporation (GENOP-DEI) and Confederation of Greek Civil Servants' Trade Unions (ADEDY) proti Grčiji, pritožba št. 66/2011, meritorna odločba, z dne 23. maja 2012.
- EOSP, ICTU proti Irski, pritožba št. 123/2016, meritorna odločba, z dne 12. septembra 2018.
- EOSP, Mental Disability Advocacy Center (MDAC) proti Bolgariji, pritožba št. 41-2007, meritorna odločba z dne 3. junija 2008.
- EOSP, Movimento per la Libertà della psicanalisi-Associazione Culturale Italiana proti Italiji, pritožba št. 122/2016, odločitev o dopustnosti z dne 24. marca 2017.
- EOSP, Syndicat des Agrégés de l'Enseignement Supérieur (SAGES) proti Franciji, pritožba št. 26/2004, odločitev o dopustnosti z dne 7. decembra 2004.
- EOSP, Tehy ry and STTK ry proti Finski, pritožba št. 10/2000, odločitev o dopustnosti z dne 12. februarja 2001.

The Description and the Purpose of the Collective Complaints Procedure under the European Social Charter – About Time for its More Frequent Use?

Aljoša Polajžar*

Summary

The system of protection of economic, labour and social rights under the European Social Charter (ESC) is one of the pillars of the protection of the welfare state and inclusive society in the countries bound by the ESC. The ESC is a living instrument, as the interpretation of rights must adapt to the rapidly changing social reality in the world of work and beyond. In this context, the proper use of the collective complaints system can help to ensure that rights under the ESC are properly implemented, by enabling the social partners (at national or international/European level) and other international non-governmental organisations to raise in a timely manner any deviations in the protection of social and economic rights in a particular contracting state.

The author notes that the collective complaints system is not available as a specific remedy to an individual worker in a specific procedure (as is the case for the protection of human rights under the ECHR). Nevertheless, national representative organisations of workers (in both the public and private sectors) or employers are among the eligible complainants. A collective complaint addresses the alleged unsatisfactory application by the respondent State of a particular provision (right) under the ECHR. The complaint can thus concern a wide range of topics in the field of labour law, such as inadequate regulation of the limitation of the right to strike at the legislative level, limitation of the exercise of collective labour rights for the self-employed, etc. It does not require the exhaustion of national remedies and a prior decision of the national courts on the submitted remedies (e.g. in the context of a review of the constitutionality of a law) before filing a collective complaint. Similarly, representative national workers' or employers' organisations can lodge a complaint in the official language of the respondent country (Slovenian in the case of Slovenia).

* Aljoša Polajžar, M.Sc., young researcher, assistant and doctoral student at the Faculty of Law, University of Maribor
aljosa.polajzar@um.si

Finally, the Slovenian social partners could be called upon to lodge a collective complaint regarding the ESC in the event of national interference in labour and social legislation, and thus to raise the issue at hand on the level of Council of Europe. It should be noted, however, that the rules laid down in international legal sources (e.g. ILO conventions and the ESC) represent only a minimum standard of protection of economic and social rights. States are always encouraged to ensure an even higher level of protection of those rights.